

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Beredskap
Emma Ström

Finansdepartementet
(fi.remissvar@regeringskansliet.se)

Remiss - rapporten Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster (PTS-ER-2026:3)

Sammanfattning (SKR:s sammanfattande ställningstaganden)

- Stödmodellen behöver i större utsträckning ta hänsyn till faktiska behov och samhällsnytta så att stöd även kan nå landsbygder, glest befolkade områden och stråk med stor betydelse trots lägre trafikvolymer.
- Regionala prioriteringar behöver ges ett tydligt, reglerat och reellt genomslag i behovsanalys, kvalitetssäkring, urval och rangordning av stödobjekt.
- SKR är kritiskt till att hela Sverige föreslås utgöra ett enda utlysningsområde. En geografisk indelning bör utredas och införas så att projekt med likartade förutsättningar kan jämföras.
- Modellen behöver utformas så att statligt stöd kompletterar och inte tränger undan mobiloperatörernas kommersiella investeringar.
- Stödet bör bedömas utifrån användarnas faktiska upplevelse av fungerande, robust och sammanhållen mobil uppkoppling.
- Satellitbaserade lösningar bör analyseras som ett möjligt komplement i glest befolkade miljöer.
- Stödmodellen bör främja samutnyttjande av infrastruktur och samordnas med andra statliga insatser, bland annat SWEN, robusthetsåtgärder, fiberanslutning till master och transportinfrastruktur.
- Eftersom stödet är avgränsat till vissa transportstråk kvarstår bredare täcknings- och kapacitetsutmaningar i mobilnäten. Regeringen behöver redovisa en samlad plan för hur även dessa behov ska mötas när nuvarande bredbandsstöd fasas ut.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit del av Post- och telestyrelsens (PTS) rapport Stöd till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster, förslag till utformning av stödmodell (PTS-ER-2026:3). SKR delar bedömningen att stabil

och kapacitetsstark mobil uppkoppling är en grundläggande förutsättning för att leva och verka i hela landet.

Det aktuella förslaget är avgränsat till utbyggnad av infrastruktur för mobila tjänster längs vissa väg- och järnvägssträckor med angivna trafikmängder. För att stödet ska bli träffsäkert och bättre bidra till minskade geografiska skillnader, stärkta regionala arbetsmarknader och mer likvärdiga utvecklingsförutsättningar i hela landet behöver dock den föreslagna modellen utvecklas.

Stödet måste riktas dit nyttan är störst

Den föreslagna konkurrensutsättningsmodellen bygger på att stöd ska tilldelas de projekt som bedöms ge störst effekt per skattekrona. SKR instämmer i att statliga stödmedel ska användas effektivt men att hänsyn även bör tas till fler faktorer. Om kostnadseffektivitet blir den avgörande principen för tilldelning riskerar stödet att styras till sträckor där utbyggnaden är billigast eller där projekten redan ligger nära att vara kommersiellt genomförbara, snarare än till de områden där behovet av offentliga insatser är störst. SKR befärar att det föreslagna upplägget riskerar att missgynna glest befolkade områden och landsbygder, sträckor med långa avstånd, geografiska eller tekniska utmaningar.

SKR ser också en risk i att sätta en gräns baserad på årsdygnstrafik, eftersom det kan utesluta stråk där behovet av grundläggande och tillförlitlig uppkoppling är stort. I många delar av landet kan vägar och järnvägsstråk med begränsade trafikvolym ha stor betydelse för näringsliv, samhällsservice, besöksnäring, beredskap och funktionella samband, liksom för trygghet, räddningsinsatser och möjligheten att larma vid olyckor.

Regionala prioriteringar behöver få genomslag

SKR ser positivt på att PTS lyfter möjligheten att låta regionerna prioritera stödobjekt inom sina geografiska områden. För att få faktisk betydelse behöver denna möjlighet dock ges en tydlig och på förhand definierad roll i stödmodellen. Regionerna har, tillsammans med kommunerna, kunskap om arbetsmarknader, transportstråk, näringsliv, samhällsservice, beredskapsbehov och långsiktiga utvecklingsförutsättningar. Denna kunskap bör tas till vara i behovsanalys, kvalitetssäkring, urval och prioritering. Detta kan exempelvis ske genom särskild vikt i utvärderingen, regionala potter eller miniminivåer, eller genom utlysningar inom geografiska områden med jämförbara förutsättningar.

Geografisk indelning krävs

SKR är kritisk till förslaget att hela Sverige ska utgöra ett enda utlysningsområde. En nationell utlysning innebär att projekt med mycket olika geografiska, demografiska, topografiska och marknadsmässiga förutsättningar konkurrerar direkt med varandra. Projekt i tätare befolkade områden eller längs sträckor med bättre tillgång till befintlig infrastruktur får därmed en fördel framför projekt i glest befolkade områden, där avstånden är större och utbyggnadskostnaderna ofta högre.

Betydelsefulla regionala objekt kan då prioriteras bort trots tydliga marknadsmisslyckanden och stor betydelse för regional utveckling, arbetspendling, tillgänglighet, näringsliv och samhällsservice.

SKR menar därför att en geografisk indelning av utlysningsområden bör utredas och införas. Indelningen behöver både möjliggöra tillräcklig konkurrens och skapa bättre förutsättningar att jämföra projekt med likartade förutsättningar.

Stödet får inte tränga undan marknaden

SKR ser även en risk för att modellen påverkar mobiloperatörernas ordinarie investeringsplaner. Om stödobjekt identifieras centralt och konkurrensutsätts kan operatörer få incitament att avvakta med investeringar som annars hade kunnat genomföras på kommersiella grunder. Marknadsanalysen och samrådsprocessen behöver därför utformas så att sådant agerande motverkas och kommersiella investeringar inte trängs undan.

Användarupplevelsen måste styra

SKR vill också framhålla att stödet behöver bedömas utifrån användarnas faktiska upplevelse av tillgång till mobila tjänster. Teoretiska täckningskartor och nationell statistik är viktiga underlag, men de fångar inte om uppkopplingen fungerar tillförlitligt i praktiken. Om olika operatörer bygger ut olika delar av ett transportstråk förbättras den aggregerade täckningen, samtidigt som användaren fortsatt upplever bristande och ojämn uppkoppling eftersom de flesta endast har abonnemang hos en operatör. Stödmodellen bör därför utformas så att den främjar samutnyttjande av infrastruktur och leder till en mer sammanhållen, robust och användbar tjänst i praktiken.

Särskilda förutsättningar för uppkoppling på järnväg

För järnvägen bör stödmodellen tydligare skilja mellan direkt anslutning till resenärens egen mobiloperatör och uppkoppling via tågets ombordnät. I glest befolkade områden kan fullskalig kapacitetsutbyggnad längs långa järnvägssträckor vara mycket kostsam, samtidigt som få hushåll och verksamheter finns i direkt anslutning till sträckan.

SKR ser därför att satellitbaserade lösningar också bör analyseras som ett möjligt komplement i mycket glest befolkade miljöer, särskilt för omborduppkoppling på tåg eller för tillfälliga verksamheter där markbaserad infrastruktur är svår eller oproportionerligt kostsam att bygga ut. Satellit bör dock inte ses som en ersättning för markbaserad mobil täckning där direkt mobilkommunikation, nödsamtal eller samhällsviktiga funktioner kräver sådan täckning.

Statliga insatser behöver samordnas

SKR ser även att mobilstödet behöver samordnas med andra statliga insatser som påverkar digital infrastruktur, samhällsviktiga kommunikationer och transportinfrastruktur. En samlad styrning minskar risken för överlapp, luckor och ineffektivitet och stärker möjligheten att rikta resurserna dit behoven är störst.

Det gäller inte minst införandet av SWEN, robusthetsåtgärder och behovet av fiberanslutning till master. Om sådana insatser planeras var för sig finns risk för överlapp, luckor och sämre resurseffektivitet. Samordning bör därför säkerställa att statliga satsningar kan samutnyttjas och samtidigt bidra till förbättrad yttäckning i de publika mobilnäten.

Samordningen bör även omfatta statliga investeringar i transportinfrastruktur. Vid större vägbyggnationer och vägreparationer bör Trafikverket regelmässigt pröva möjligheten att anlägga kanalisation för fiber. Fiber är en central del av den digitala infrastrukturen, både för fast bredband och som transmission till mobilnäten.

Bredare täckningsbehov kvarstår

Avslutningsvis vill SKR poängtera att det föreslagna stödet är avgränsat till vissa transportstråk längs väg och järnväg. Det innebär att andra betydande behov av mobiltäckning och kapacitet faller utanför stödets nuvarande inriktning. Brister i mobil uppkoppling påverkar människor, företag och offentlig verksamhet både längs och utanför de stråk som omfattas av förslaget, och i olika typer av geografier.

När det nuvarande bredbandsstödet fasas ut behöver regeringen därför redovisa en samlad plan för hur dessa behov ska mötas och hur delmålet i digitaliseringsstrategin om att alla befolkade områden ska täckas av nät för mobila tjänster med god kapacitet ska nås. Som förslaget nu är utformat saknas tillräckliga verktyg för att säkerställa detta.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Ola Odebäck
Tf avdelningschef